

Mea refutatio: maximè firmatur paritate de absolu-

tione à casibus reservatis, desumpta ex Bulla Clem. X.

Sagena, de anno 1670 ubi in §. 6. decernitur.

{ Et habentes facultatem absolvendi ab omnibus ca-

bis Sedi Apostolice reservatis, non idè à casibus E-

piscopo reservatis posse absolvere. Posse autem Regula-

rem Confessorem in ea Diocesi, in qua est approba-

tus, confuentes ex alia Diocesi à peccatis in ipsa re-

servatis, non autem in illa, ubi idem Confessor est

approbat, absolvere, nisi eodem Penitentie noverit

in fraudem reservationis ad alienam Diocesim pro ab-

solutione obvienda migrasse.)

Ubi industria accessus ad alienam Diocesim, ob si-

nam abolitionis à reservatis, dicitur staus; ita in re

nosta. Unde

2906 Ratio intrinseca est: qui licet quantum est

ex se quis possit uti jure suo, & sic v. gr. uno die

accedere Panormo Monteniregalem, altero die Monte-

regale redire Panormum; nemo tamen habet jus uten-

di acta in fraudem legis, quia jus nostrum est subor-

dinatum legi, ex num. 42. Et ex iure, ex dictis supra-

num 754 fratre nemini patricinatur.

Unde, cum eo die urgeat Panormi præceptum com-

munue de jejuniu Vigilie Apostoli, non potest quis uti

jure accedendi Monteniregalem, & inde die leuenti: quo

urgeat ibi, recedendi ex industria, quod idem est ac in

fraudem jejuniu: quia jus hominis debet cedere legi.

2907 Opinioni Diana adhaeres, sicut accessus, &

reducius fiat ex vera causa, ut sequitur ex eadem pari-

tate, ex Bulla Clem. X. desumpta: v. n. 163. & 164.

2908 Excusantur à jejuniu *itinerantes*, pedeles per

majorem dies partem, seu per duodecim milia, Dia-

na in *summa verb.* *jejun.* num. 32. Non excusantur, si

equitando consuetus unius, dei iter conscient: bene-

verò, si negotio coacti valde excedens iter conscient,

aut si per plures dies continuatos equitent, ut inde pra-

videant vires debilitandas, Leander de *jejun.* dif. 8. q. 101.

v. pag. 2. *Propos.* 31. ab Alexander VII. *damn.*

2909 Pietas tandem excusat, quoties opera pietatis,

& misericordie, tam corporalis quam spiritualis, cum

jejuniu sine gravi incommodo perfici non possunt. Hinc

excusantur *Concionatores Quadragesima*; minimè qui

in soli Dominicis concionantur, nisi sine valde debili-

tes. *Lectores*, & *Præceptores*, quorum labor est nimius,

aut complexio debilior. *Confessarii debiles*, & suo mu-

neri assidui. *Cantores*, qui ex officio canendi vivunt,

& jejuno reddentur inhabiles. His Sanchez con-

cedit in *Quadragesima ova ad vocem fervendam*. *Scribe-*

re, qui tota die ex officio scribunt; qui tamen debent

suas vires consulere, an vigeant.

2910 Ceterum tam cum prefatis, quam in dubiis,

omnes tollit scrupulos Superioris dispensatio: v. n. 232.

Scotus in 4. dif. 8. q. 3. litt. B. Mafris in

Theolog. Adoral. dif. 12. q. 5. Joan. la Crux,

pag. 61. Bonac. tom. 2. pag. 403. Tambur. tom. 1. &

pagin. 133. Leander de *Præcept. Eccles.* tract. 5. Bu-

sem. lib. 3. tract. 6. cap. 3. Fenech. Clericatus. cap. 110.

Mendo ver. *jejunium.*

DE III. PRÆCEPTO
ECCLESIAE.

Confiteri semel saltē in anno, & communicare

in Paschate.

2911 Q

Uliber fideli, postquam ad annos difere-

tis pervenerit, sub mortali confiteri

tenetur semel saltē in anno: sufficit, si

confiteatur in Paschate: quod si tunc non faciat, de-

bet postea, ut verum sit, quod confiteatur semel in

anno. Item tenetur quia præceptio divino confiteri. 1.

In articulo, aut periculo probabili mortis. 2. Si pra-

videat postea non habiturum copiam Confessarii. 3. Si

sit in mortali, & velit communicate. De quo fuse in

tom. 3. à num. 279.

Si non habeat mortale, non ligatur hoc præcepto,

qua non tenetur confiteri venialis; unde sufficit, si

se presentet Confessario, dicens, se non habere mate-

riam necessariam, vid. num. 187.

2912 Qui solus habet Confessarium ignarum sui

idiomaticis, non tenetur confiteri per interpretem ad sa-

rificandum præcepto; bene vero in articulo mortis;

quia tunc tenetur sibi provideat: tunc & meliori mo-

do, quo potest: vid. num. 309.

2913 Nomine anni per Brancatum, & de Lugo,

venit annus naturalis, computandus à Januario. Per

Bonacinam, & Mastrum venit annus Ecclesiasticus,

ab uno Paschate ad aliud.

Scotus in 4. 17. litt. E. M. Mafr. in *Theolog.*

Moral. d. 12. q. 2. art. 2. Tamb. in *Meth. Conf.*

Joan. la Crux, pag. 392. Bolemb. lib. 6. tract. 4. ep. 3.

sub. 2. Leander de *præcept. Eccles.*

2912 Qui solus habet Confessarium ignarum sui

idiomaticis, non tenetur confiteri per interpretem ad sa-

rificandum præcepto; bene vero in articulo mortis;

quia tunc tenetur sibi provideat: tunc & meliori mo-

do, quo potest: vid. num. 309.

2913 Nomine anni per Brancatum, & de Lugo,

venit annus naturalis, computandus à Januario. Per

Bonacinam, & Mastrum venit annus Ecclesiasticus,

ab uno Paschate ad aliud.

Scotus in 4. 17. litt. E. M. Mafr. in *Theolog.*

Moral. d. 12. q. 2. art. 2. Tamb. in *Meth. Conf.*

Joan. la Crux, pag. 392. Bolemb. lib. 6. tract. 4. ep. 3.

sub. 2. Leander de *præcept. Eccles.*

2914 E

St duplex, Spiritualis, & Sacramentalis.

E Spiritualis est, que fit per votum, & desiderio

efficax Eucharistia suscipienda. Sacramentalis

est, que fit per realem Eucharistie sumptionem, ex D.

Bonavent. in 4. d. 9. q. 2. Communio spiritualis est

mandatio spiritualis Eucharistie, que fit ore cordis

per recitationem fidei, & affectionem charitatis. Com-

munio sacramentalis, est mandatio corporalis Eucha-

ristie, que fit ore corporis.

2915 Qui facit communionem spiritualem deber est

in gratia, saltem per contritionem; nam desiderare effi-

caciter communicate in statu peccati mortalis, est mortale.

In presenti est sermo de communione sacramentali.

2916 Hoc præcepto Ecclesiastico quilibet fidelis sub

mortalis tenetur ab anno saltē pubertatis Eucharistiam

semel sumere in Paschate à Dominica Palmarum usque

ad Dominicam in Albis inclusive in sua Parochia, aut

in Cathedrale: v. num. 187.

2917 Qui non communicaverunt in Paschate, reten-

tur postea, quantumcum posse, communicare eodem anno;

quia tempus Paschatis non est apostoli

ad finem, sed ad follicandam obligacionem.

2918 Potest Confessarius iusta de causa suo peni-

tenti tempus communicandi post Pascha differe;

et tunc tenetur posse ex vi ejusdem iusta Confessarii

dilectione communicate.

2919 Vagi, Peregini, & Adveni possunt oblibi-

tra prefatum tempus præcepto satisfacere.

2920 Die Resurrectionis, aut Jovis sancto, possunt

fideles ex devotione communicate in qualibet Ecclesia;

dammodo intra illud tempus unam Communionem fa-

ciant in Parochia, aut alibi de licencia Parochi. Tamb.

tom. 2. p. 420. num. 48.

2921 Teneat ægrotus ex præcepto divino in per-

iculo vite constitutus Eucharistiam sumere per modum

Vatici, medicorum iudicio, etiam non jejunus.

Scotus in 4. dif. 8. q. 3. litt. B. Mafris in

Theolog. Adoral. dif. 12. q. 5. Joan. la Crux,

pag. 61. Bonac. tom. 2. pag. 403. Tambur. tom. 1. &

pagin. 133. Leander de *Præcept. Eccles.* tract. 5. Bu-

sem. lib. 3. tract. 6. cap. 3. Fenech. Clericatus. cap. 110.

Mendo ver. *jejunium.*

2922 In eadem infinitate & periculo potest plures

Vaticum sumere, dummodo saltē decem, aut

quidem dies intercedat. At non potest plures Sacra-

mentum Extremei refractionis, & nutritionis spiritualis,

qua homo potest plures indigere, non Unctio: Si ve-

ro in infirmis convalescerit, & postea denuo infirmetur,

& in alio periculo constitutatur, denuo potest Ex-

tremam. Unctio recipere.

2923 Qui manè ante periculum ex devotione Com-

municavit, si superveniat periculum, teneat eodem

die per modum Vatici, ut satisfaciatur præceptio-

nem.

2924 Perpetuo amentibus, sicut non potest concedi

communicio, ita neque Vaticum.

E converso semiannuali, stolidis, phreneticis, sicut potest concedi Commu-

nio, si non sit periculum vomitus indecentia, aut i-

terreveria, ita debet dati Vaticum: idem dic de amen-

tibus, si intervallum rationis habeant.

2925 Pueris intra latitudinem decimi, & quartodeci-

mi anni debet dati Vaticum, scit datum Extrema. Unctio.

2926 Item possunt, immò debet communicari pueri

novem, aut decem annorum, si super mysteriis fidei,

& Sacra Communione sint plenè eruditæ, & de

reverentia, ita debet dati Vaticum: De quo fuse in

tom. 3. à num. 278.

2927 Potest quis communicate ante peractam pa-

nitentiam Sacramentalem: sufficit enim, quod sit in

gratia: vide in pagin. 5. Propos. 22. & 23. ab Alex-

and. VIII. damn.

2928 Pollutio nocturna involontaria per se non impo-

dit

III. De III. Præcepto Ecclesiæ.

203

Paracives, & simul affirmari, tandem quotidiam Communionem præceptam esse à jure divino, quin etiam in illius administratione aliquos abusus inlevisse, videlicet, quid aliqui non in Ecclesia,

perceptione tollatur; virtutesque ad dona in sumentibus augantur. Quod abunde contingit, si ii, qui de-
voto huiusmodi studio, divina praestante gratia, tenen-
tur, sequi sacratissimo Pane frequentius refici cipiunt,
suis vires expendere, seque probare cum timore, &
charitate affluerint: Quibus Christum Dominum, qui
se fidicibus manducantum, & se pretium in morte
tradidit, atque in coelesti Regno se premium est da-
turus, precutus Sac. Congreg. ut suam opem ad di-
gnam preparationem, & sumptuum largiatur.

2932 Porro Episcopi, & Parochi, seu Confessarii,
redarguant afferentes Communionem quotidiana esse
de jure divino: doceant in Ecclesiis, seu Oratoriis pri-
vatis, ex dispensatione, seu privilegio Pontificis, de
manu Sacerdotum sumendam SS. Eucharistiam: nec eam
ullo modo defendant in crumenis, aut secreto ad ex-
istentes domi, vel cubantes in lecto, quam ad infirmos,
qui ad illam suscipiendam ad loca prædicta ac-
cedere non valeant, & ad eos, si ab Ecclesia defera-
tur, publicè, & cum pompa juxta formam Ritualis
Romani: Si vero ab Oratorio privilegiato, cum for-
ma decenti.

2933 Curent etiam, ut circa Communionem in
feria sexta Paracœve, Misericordie Rubrice, & Ecclesie
Romane usus serventur.

2934 Insuper admoncent, nulli tradendas plures
Eucharistie formas, seu particulas, neque grandiores,
sed consuetas.

2935 Non permitrant, ut venialium confessio fiat
simplici Sacerdoti, non approbato ab Episcopo, aut
Ordinario.

2936 Si Patrochii, & Confessarii etiam Regulares,
aut quicunque alii Sacerdotes fecerint, etiam
Deo Optimi Maximi rationem reddituros esse, neque
defuturam Episcoporum, & Ordinatorum justam, ac
rigorosam animadversionem in contrafacentes, etiam
Regulares, etiam Societas Jesu, facultate ipsi Epis-
copis, & Ordinatis per hoc Decretum per Seden-
tiam specialiter attributa.

Et facta de premissis omnibus, ac de verbo ad ver-
bum relatione, Sanctitas Sua approbat, ac prefens
Decretum typis dati, ac publicari voluit. In quorum
fidem, &c.

Datum Roma 12. Februario 1679.

F. CARD. COLUMNA PRÆF.

S. Archipsc. Brancæ. Episc. Viterb. Secr.

Die 15. mensis Februario 1679. præd. Decret. affi-
xum, & publicatum fuit, &c.

DE IV. & V. PRÆCEPTO ECCLESIAE.

*Non celebrare nuptias tempor. prohib.
Solvete decimas.*

2937 **N**uptiae, seu matrimonia, ex Tridentin.
fss. 24. cap. 10. prohibentur fieri ab Ad-
ventu usque ad Epiphany, & à feria
quarta Cinerum usque ad octavam Paschalis inclusivo.
Dicitis autem temporibus solum prohibentur solemnitates
nuptiarum, adeoque possunt in illis sponsalia, ac
matrimonio sine solemnitate celebrari, non tamen si-
ne licentia Ordinarii. Item possunt in illi matrimoniis
ante contracta consummari; solum namque est
prohibita solemnitas, & publica benedictio in Eccle-
sia, Mastr. *disput. 20. quest. 6. num. 89.* Bonac. &
alii, Clericus *cap. 112.*

DECIMA

2938 **E**t quia bonorum debita Ministris Ecclesie
in ipsorum subservientiis, & sustentationem.

Solutio decimatum est facienda ex fructibus omnium
reum, iuxta locorum confutendum, que solet esse
diversa. Obligari sub mortali, & ad restituendum, nisi
impotencia excusat, quia si ob Ministerum Ecclesie
laborem ad fidem utilitatem applicatorum, atque
in recognitionem supremi dominii Dei.

2939 Non solvere decimas propriæ non est sacrile-

gium, quia non est violatio rei factæ; nam decima est
ius rei temporalis ex iustitia debite; contrahit tamen
ultra malitiam iniustitiae, malitiam irreligiositatis, seu
irreverentia contra Deum; quia, ut adverit D. Thom-
as 2. 2. q. 87. solutio decimatum est præcepta &
sit ab duos titulos, nimis in suffitationem ministeriorum Ecclesie, & in recognitionem supremi domini
Dei: ac proinde qui eas non solvit, duas malitias contrahit,
iniustitiae contra iustitiam communiativam, &
irreligiositatis contra Religionem.

Mastrus *disput. 12. quest. 2. art. 4.* Leander de Pre-
Eccles. trsl. 6. Clericus *cap. 113.*

APPENDIX XXXIX.

Quenam eximant à Decimis.

Primò eximit privilegii eos qui potiuntur, & al-
legant iuridice.

Secundò eximit quis à præstatione decimatum per
confutendum legitimè introducant. Hinc valet con-
futudo, ut ex quibusdam fructibus, vel bonis uti mi-
nutis, v. gr. oleribus, rapis, fabis, & similibus non
solvant decima, vel non integra, sed minor, v. gr.
duodecima, vicecima, tricima, cap. commissum 4. cap.
dilecti 8. Idemque iure dicentia decimam solvant
esse cum integrata debita, cap. Non est 22. & cap.
Tua nobis 26. in fine intelligenda sunt de integratæ
solvi solita. Hinc etiam valet confutudo, ut Clerici
nullas solvant decimas, ut laici non solvant personales,
vel non nisi in fine anni, aut ut decima uni Paro-
chiali jure debita solvant alteri, cap. Ad Apostoli-
ce 20. cum similibus hoc sit.

Plano perfonolas decimas, seu ex lucro industrie,
nullibi ferti solvi testata Navatrax in *Manuali* cap. 21.
num. 13. usumque in hac materia decimaram, si qua
alia, valde variate notat Zypodus hoc sit. sub num. 5.
nam alibi decimas deberi lignorum, alibi animalium,
alibi leguminum, &c. Sic eodem referente maritimis
locis confutudo obtinere dicitur, quod is, qui terram
aliquam natantem concedente Principe (in cuius alio-
rum regalia ea transit, dum mare aut flumen non re-
cedit eodem imperio, sed longissimum tempore inundat,
mutatque planè formam) vindicat à Mari, & agge-
ribus munis, luctetur decimas, quando ad hominum
memoria culta non fuit, & Ecclesia decimas nonquam
habuit. Alioquin si Ecclesia semel decimas habuerit, &
Principis concedat prioribus dominis vindicationem, tunc
sicut proprietas reddit ad dominum, ita & decima ad
Ecclesiam. Si tamen agri, ex quibus decimas debeantur,
manant inculpi per annos centum, & postea na-
scantur fruges, debentur decime, quia hoc casu non
mutata forma ut in priori per inundationem.

Tertiò præscriptione: nam licet laici sint incapaces
juris percipiendi decimas, ac proinde nulla præscriptio-
ne immemorabili illud acquirent, cap. *Causam supr. de prescritione*, tamen nullibi habent expeditum,
quod sint incapaces exemptions ab earum præstatione:
ideo illam præscribentes possunt, sine titulo quidem tem-
pore hominum memoriam excedente, quia juris præ-
sumptio est contrarium, cap. 1. de prescritione in 6.
cum titulo vero spatio quadraginta annorum, quia non
minor tempore contra Ecclesiam currit præscriptio,
cap. 4. 6. & 8. supr. de prescritione. Nisi forte ob spe-
cialiam aliquam rationem, ut in cap. 5. de Terra inf.
de privilegiis. Vide Covarr. lib. 1. var. refol. cap. 17.
num. 10. & Canif. cap. 17. n. 14. & seqq.

Quarto compositione, cap. ex multiplici 3. cap. Nu-
per penit. hoc sit. Sic inter Clericos sicuti potest com-
positio, ut uni, non alteri decima solvantur cap. dilec-
ti 8. hoc sit. & ibi Abbas, modo nihil temporalis ab
altera præstantium intercedat, cap. fin. supr. de rerum
permotione. Etique talis compotio perpetua, & li-
gitabit successores; dummodo auctoritate Episcopi facta
fuerit, cap. Statutum supr. de transactione. Nec tolli-
tur per privilegium sequens: nisi de illa mentionem
faciat, d. cap. ex multiplici.

Quinto per remissionem. Sic Clerici à præstatione
decimaram Episcopalem per remissionem Canonice fa-
ctam, id est de consensu capituli, & ex causa pauper-
tatis eximi possunt, cap. Quia circa 22. infra de pri-
vilegiis can. fin. 16. quest. 1.

PARS

VII. I. motu mundum novum

205

PARS QUARTA.

De Sacramentis.

CAPUT I.

De Sacramentis in genere.

SACRAMENTUM.

2940 **E**x Divo Augustino: *Est signum rei sacre,*
seu forma visibilis, invisibilis gratia; sed
magis complete definitur a Scoto: *Est se-
zum sensibile gratiam Dei vel effectum eius gratuitum,*
ex institutione divina, efficaciter significans, ordinatum
ad salutem hominis viatoris.

2941 Dicitur, *gratiam, vel effectum eius gratuitum;*
ob Sacramentum Eucharistie, quod ob prolacionem for-
mae sapientia materiam panis, & vini, non canat gratiam
inharentem, sed effectum gratuitum, nempe gratiam
per se substantiem, qui est ipse Christus sub speciebus
panis, & vini; gratia vero inharentis non causatur, nisi
postea, quando effectus gratuitus, videlicet Christus sub
speciebus recipitur: v. num. 2930.

2942 Dicitur, *ex institutione divina, quia Sacra-
menta noveri causant gratiam ex opere operantis,*
sed ex opere operato, idque ex institutione Christi; ad
differenter Sacramentorum veteris legis, quia non cau-
sabant gratiam, nisi ex opere operantis, nempe ex dis-
positione operantis per contritionem; & solum ex se
causabant quandam sanctitatem legem extinxerunt, nem-
pe idoneitatem ad hoc, vel illud faciendum, sine qua
reputabantur immundi; figurativam tamen nostra vera
sanctitatem, & gratiam: excepta Circumcisione, que non
causabat gratiam, & delibet origine peccatum ex vi,
& efficacia sua, sed iniuria professionis fidelis, & Christi
veniatur: per quod Circumcisio differat à Sacramen-
tis nova legis; quia haec causant gratiam independen-
ter omni figura, nec ex merito, aut dispositione
operantis, sed ex vi, & efficacia propria, & ex mis-
ericordia exhibitis passionis Christi.

2943 Sacramentalia, sunt ceremonia quadam ab Ec-
clesia instituta ad ordinandum, & solemnem ritum Sa-
cramentorum. Tali sunt: *Oratio Dominicana, aperio-
sura aqua benedicta, largitio elemosynæ, benedictio Epis-
copi, &c.* Hæc à Sacramentis differunt, quia venialis re-
mitunt non ex natura sua, & ex opere operato, quia
pro illis nullibi constat de institutione Christi; sed ex
opere operantis, quatenus ex impetracione Ecclesie ex-
istant in nobis motu internum virtus penitentie ve-
nientia; si confeccio materia cruda, aut si quis bapti-
zat aqua artificiali; quia secundum communem usum,
& exstitutionem, nec illi est panis, sed vulgo, palla,
neque ista est aqua elementaris; validum est, si panis sit
ater, non albus, & aqua si calida; quia est mutatio
accidentis: v. tom. 3. num. 166. & 196.

2944 Invenimus, ut ex parte formæ, si magna sit
verborum interruptio, ut moraliter non connectantur;

vel si forma proferatur divisa à pluribus, verbis gratia;

neque ista est sacramenta, nec ealemente significatio in ver-
bis. Hinc invalidum est Sacramentum ex defectu ma-
teriae, si confeccio materia cruda, aut si quis bapti-
zat aqua artificiali; quia secundum communem usum,

& exstitutionem, nec illi est panis, sed vulgo, palla,
neque ista est aqua elementaris; validum est, si panis sit
ater, non albus, & aqua si calida; quia est mutatio
accidentis: v. tom. 3. num. 166. & 196.

2945 Invalidum est ex parte formæ, si magna sit
verborum interruptio, ut moraliter non connectantur;

vel si forma proferatur divisa à pluribus, verbis gratia;

neque ista est sacramenta, nec ealemente significatio in ver-
bis. Hinc invalidum est Sacramentum ex defectu ma-
teriae, si confeccio materia cruda, aut si quis bapti-
zat aqua artificiali; quia secundum communem usum,

& exstitutionem, nec illi est panis, sed vulgo, palla,
neque ista est aqua elementaris; validum est, si panis sit
ater, non albus, & aqua si calida; quia est mutatio
accidentis: v. tom. 3. num. 166. & 196.

2946 Invenimus igitur Sacramentorum est illud

2947 Sacra-
menta sunt quedam composita moralia,
et prout ad similitudinem compositi physi-
ci, constant rebus tamquam materia, & verbis, aut
aliquo illis equivalente, tamquam forma; insuper in-
tentione ministri. Res dicuntur materia; quia sunt in-
diferentes, & passim se habent ad hoc, vel illud si-
gnificandum; verba dicuntur forma, quia res ad hoc
significandum determinante, sic in Baptismo aqua, que
est indiferentes ad hanc, vel illam ablationem significan-
dam, est materia; verba autem: *Ego te baptizo;* eam
determinante ad significandam ablutionem spiritualem.

2948 Materia & forma sunt partes essentiales Sa-
cramentorum; intentio vero Ministri est conditio sine qua
non, ita ut sine ea Sacramentum sit invalidum, quia
Sacramentum debet exerceri modo humano, adhucque
debet esse volunt. Intentio Ministri debet esse actu-
alis, aut virtualis, quam vide in 3. tom. n. 207. & seqq.

2949 In receptione adulto requiri intentio, que
sufficit, quod sit habitualis: non sicut in Ministro; quia
plus requiriatur ad agendum, quam ad recipiendum;
unde in recipiente sufficit, ut aliquando intendit, &
numquam revocaretur, seu ut non intelligatur repu-
gnare Sacramento, quod recipit. Mastrus cum aliis:
v. pag. 5. Propos. 28. ab Alex. VIII. damn.

2950 Materia & forma Sacramentorum fuerunt
omnes à Christo instituta, sed non singula in particu-
lari, & in specie; aliquæ namque fuerunt à Christo instituta
in genere determinanda in particulari, & in specie ab Apolo-
stolo, vel Ecclesia, que in particulari
superparte rem sensibilem, & verba apta ad exprimen-
dam significacionem illam, ad quam exprimendam fuerunt
Sacramenta illa à Christo instituta; ita Doctores
eum. Mastrus *disput. 16. num. 16. Goner de Sacr. in
man. tral. 2. cap. 2. & tral. 6. cap. 3. Gobat tom. r.
tral. 8. num. 51. v. tom. 3. num. 166.*

2951 Si circa materiali aut formam fiat mutatio
substantialis, Sacramentum est invalidum, quia materia
& forma fuerunt à Christo instituta. Validum vero est,
licet regulariter illicitorum, si mutatio sit accidentalis.

Mutatio tunc dicitur substantialis, quando secundum
communem usum, & exstitutionem, non manet ea
dem res in substantia, nec eadem significatio in ver-
bis. Hinc invalidum est Sacramentum ex defectu ma-
teriae, si confeccio materia cruda, aut si quis bapti-
zat aqua artificiali; quia secundum communem usum,
& exstitutionem, nec illi est panis, sed vulgo, palla,
neque ista est aqua elementaris; validum est, si panis sit
ater, non albus, & aqua si calida; quia est mutatio
accidentis: v. tom. 3. num. 166. & 196.

2952 Invalidum est ex parte formæ, si magna sit
verborum interruptio, ut moraliter non connectantur;

vel si forma proferatur divisa à pluribus, verbis gratia;

neque ista est sacramenta, nec ealemente significatio in ver-
bis. Hinc invalidum est Sacramentum ex defectu ma-
teriae, si confeccio materia cruda, aut si quis bapti-
zat aqua artificiali; quia secundum communem usum,

2953 Invalide Sacramentum requiritur simili-
tudines, que ut adferat Scotorum in 4. distin. 6. quest. 3.
lit. B.) sufficit, quod sit moralis. Sicut Sacramentum
est compositeum morale, & tanta quanta in actibus
humanis, tanta scilicet quanto iudicio prudenti sufficit
ad verificandam verborum significacionem. Non potest
autem certa regula trahi, sed propinquas temporis de-
bet esse major, vel minor, juxta varia Sacramen-
torum conditiones.

2954 In confectione Eucharistie, materia debet esse
præfens, quia hoc indicare pronominis demonstrativa;
Hoc, His. In Sacramento Penitentie, adiuncti potest
major distantia temporis inter accusationem, & abso-
lutionem, quia est actus iudicii, in quo accusatio pre-
cedit sententiam. Sic in Matrimonio multo majus tem-
pus